

16. Sách: “**Lý luận và thực tiễn về trưng cầu ý dân trên thế giới và ở Việt Nam**”

(Sách chuyên khảo)

TS. Đặng Minh Tuấn (chủ biên)

Nhà xuất bản Chính trị Quốc gia

Năm xuất bản: 2015

Khổ: 16x24cm

Cuốn dày: 252 trang, bìa mềm

Trưng cầu ý dân là một phương thức thực hiện dân chủ trực tiếp, theo đó, cử chi có quyền bỏ phiếu trực tiếp về các vấn đề chính trị, hiến pháp hay pháp luật. Trưng cầu ý dân thường được tổ chức để quyết định các vấn đề quan trọng của quốc gia (hoặc địa phương) như: sửa đổi hiến pháp, phân chia các đơn vị hành chính – lãnh thổ, phê chuẩn công ước, cũng như giải quyết một sự bế tắc chính trị hoặc tìm kiếm sự đồng thuận của Nhân dân về vấn đề đưa ra bỏ phiếu.

Trong xã hội hiện đại, Nhân dân chủ yếu thực hiện quyền làm chủ một cách gián tiếp thông qua những người đại diện ban hành quyết định thay mặt Nhân dân. Tuy vậy, có thể nói, những người đại diện không phải lúc nào cũng thực thi dựa trên ý chí của Nhân dân, thậm chí, có thể chỉ vì quyền lợi riêng của chính họ. Do vậy, dân chủ đại diện không thể thay thế dân chủ trực tiếp, mà ngược lại dân chủ trực tiếp được áp dụng một cách độc lập và có khả năng kiểm soát, bổ khuyết hình thức dân chủ đại diện. Chính vì thế, trưng cầu ý dân ngày càng được ghi nhận và áp dụng phổ biến ở nhiều quốc gia trên thế giới.

Ở Việt Nam, quyền tham gia biểu quyết khi Nhà nước tổ chức trưng cầu ý dân là một trong những quyền chính trị cơ bản của công dân được Hiến pháp năm 1946 và các bản Hiến pháp sau này ghi nhận. Theo Hiến pháp năm 2013: “Công dân đủ mười tám tuổi trở lên có quyền biểu quyết khi Nhà nước tổ chức trưng cầu ý dân” (Điều 29); “Quốc hội quyết định trưng cầu ý dân” (khoản 15 Điều 70). Mặc dù được tuyên bố trong Hiến pháp, nhưng người dân cả nước chưa khi nào thực hiện quyền biểu quyết trưng cầu ý dân. Thực trạng này xuất phát từ nhiều nguyên nhân, mà trước hết phải kể đến bối cảnh khó khăn của những giai đoạn mà Nhân dân ta tiến hành các cuộc kháng chiến cứu nước, giành độc lập dân tộc và thống nhất đất nước. Bước sang giai đoạn Tổ quốc được thống nhất hoàn toàn, trong thời kỳ đầu của giai đoạn, tổ chức nhà nước theo nguyên tắc tập quyền, Nhà nước quản lý xã hội theo phương thức tập trung, bao cấp, do điều kiện khách quan và chủ quan nên các quyền tự do dân chủ trực tiếp lúc đó còn chưa thực sự được coi trọng. Tuy nhiên, khi Đảng và Nhà nước ta bắt đầu tiến hành công cuộc Đổi mới đất nước và đồng thời ngày càng coi trọng việc phát huy dân chủ thì trưng cầu ý dân được coi là một hình thức dân chủ đặc biệt quan trọng. Sau khi Hiến pháp năm 2013 được ban hành, Quốc hội đã chủ trương xây dựng một số luật về quyền con người, quyền công dân, trong đó phải kể đến Luật trưng cầu ý dân. Quá trình xây dựng Luật cần có thêm các dữ liệu nghiên cứu lý luận, pháp luật và thực tiễn về trưng cầu ý dân trên thế giới để tìm ra các kinh nghiệm cho Việt Nam.

Cuốn sách Lý luận và thực tiễn về trưng cầu ý dân trên thế giới và ở Việt Nam được thực hiện và xuất bản với sự hỗ trợ về tài chính trong Chương trình cải cách hành chính và quản trị công (giai đoạn II) hợp tác giữa Việt Nam và Đan Mạch, được triển khai tại Khoa Luật – Đại học Quốc gia Hà Nội. Hy vọng cuốn sách sẽ bổ sung một số nguồn tài liệu tham khảo hữu ích cho bạn đọc, đặc biệt là các cơ quan nhà

nước, các đại biểu Quốc hội, các giảng viên, học viên, sinh viên ngành luật và tất cả những ai quan tâm đến việc hoàn thiện khuôn khổ pháp luật và cơ chế về bảo đảm trưng cầu ý dân ở nước ta.

Chương I: Những vấn đề lý luận và pháp luật cơ bản về trưng cầu ý dân

Chương II: Pháp luật và thực tiễn về trưng cầu ý dân ở một số quốc gia trên thế giới

Chương III: Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về trưng cầu ý dân ở Việt Nam